

GRUNDTVIG-LITTERATUR 1952

En bibliografisk oversigt ved cand. mag. Steen Johansen.

I. Bibliografi.

Steen Johansen: Bibliografi over N. F. S. Grundtvigs skrifter. III, 1850—1872. 1952. (476 s., 8°).

Anmeldtes bl. a. af flg.: *Ernst J. Borup* i Højskolebladet 1952, 234, *V. G.* (o: *Villiam Grønæk*) i Kirkeligt Centrum, april 1952 (nr. 4), *Søren Holm* i Aalborg Stiftstid. 24. april 1952 og i Bogens Verden 1952, 189, *Christian Nielsen* i Sorø Amtstidende 19. marts 1952, *N. J. R.* (o: *Rald*) i Præsteforeningens Blad 1952, 158.

Grundtvig-Litteratur 1950. En bibliografisk oversigt ved cand. mag. *Steen Johansen*. Grundtvig-Studier 1952, 101—106.

Grundtvig-biblioteket i Vartov.

Sv. Arnvig: Grundtvig-biblioteket i Vartov — et levende bibliotek. Fyns Tidende 1. jan. 1952.

H. E. Eriksen: Grundtvig-Biblioteket. Menighedsbladet 1952, 476—478.

II. Udgaver, tekstudgivelser.

Steen Johansen: En lille Selvbiografi af Gr. fra 1811.

Berlingske Tidende 27. juli 1952.

Om Gr.s almanak fra 1813, se *G. Albeck* i *IV e.*

Indledningsdigt til Paaskeliljen [1817] Af N. F. S. Grundtvig. Hornbækhus 1952. [16 s., 8°]. Med Træsnit af Povl Christensen. — Heri s. 5—13 aftryk af prologen til Paaske-Lilien: »Sig mig Blomst! hvad vil du her! . . .« (13 vers). Paa s. 15: Hilsen til Gæsterne paa Hornbækhus 1ste Paaske-dag 1952 fra Værtsfolket.

Jørgen Fabricius: N. F. S. Gr.s breve til hans hustru under Englandsrejserne 1843. — Grundtvig-Studier 1952, 39—71. — Heri for første gang trykt 11 breve fra Gr. til hans hustru i 1843, kommenteret.

Første afsnit af Gr.: Den kristelige Børnelærdom [1855—61] er i *Julebogen* 1952 (udg. af Kirkeligt Samfund af 1898), 47—54 gengivet forkortet ved præsterne *B. Bennike*, *S. Dissing*, *H. Grell* og *K. Hanghøj*.

Oversættelser.

Gr.s digt »De Levendes Land« er under titlen »The Land of the Living« oversat til engelsk af *John Jepson Egglisshaw*, trykt i *The Norseman*, March & April 1952, 124 f.

E. Bredsdorffs oversættelse af visse breve fra Gr., se u. *IV b.*

III. Samlede fremstillinger, karakteristikker, mindeartikler.

(Alfabetisk efter forff.)

- En skildring af Gr.s levned er givet af *E. B.* (o: *Ernst J. Borup*) i *Nordisk teologisk Leksikon* for Kirke og Skole I [1952], sp. 1122—30.
- En kortfattet skildring af Gr.s levned og gerning, se *Jørgen Bukdahl* i *Nordisk i tusind aar* II [1952], 790—793.
- Hal Koch*: Grundtvig. Translated from the Danish with Introduction and Notes by Llewellyn Jones. Ohio 1952. (231 s., 8°).
- Denne oversættelse anmeldtes (sammen med P. G. Lindhardts bog om Gr. paa engelsk 1951) af *H. Høirup* i *Krist. Dagblad* 3. dec. 1952 (Gr. præsenteres for Amerika og England).
- Mogens Lund*: Gr. som dagens mand.
Sorø Amtstidende 9. jan. 1952.
- C. S. Nygaard*: Tanker 80 Aar efter Gr.s Død.
Højskolebladet 1952, 369—371.
- Kaj Thaning*: Gr. i dag.
Politiken 1. sept. 1952.

IV. Specialia vedr. Gr.s liv og forfatterskab.

a. Slægt, slægtninge.

- Steen Johansen*: N. F. S. Gr. genealogisk betragtet.
Højskolebladet 1952, 381—382.

b. Privatliv, personlig udvikling.

- Om Gr. i *Udby*, se *Emil Frederiksen* i *Gads danske Magasin* 1952, 183 f. (i art.: Paaske-Drømmeri).
- Kai Ryhede*: Gr.s og Dostojevskis Englandsrejser.
Dansk Udsyn 1952, 140—153. (Forkortet fra et radioforedrag 1951).
- Elias Bredsdorff*: Gr. in Cambridge.
The Norseman. March & April 1952, 114—123. — Heri flere breve af Gr. for første gang gengivet i eng. oversættelse.
Jørgen Fabricius om Gr.s Englandsophold 1843, se ovenfor u. II.
- Bent A. Koch*: Da Gr. blev begravet.
Flensborg Avis 11. sept. 1952.
- Carl Weltzer*: Søren Kierkegaards og Gr.s Grave.
Nationaltidende 22. juni 1952.

c. Litterært ell. personligt forhold til enkeltpersoner, — eller disses forhold til Gr.; sammenstillinger mell. Gr. og andre.

- Steen Johansen*: *Georg Brandes* om N. F. S. Gr.
Gads danske Magasin 1952, 361—371.
- Om Gr. og *Gunni Busck* (og Brøndbyvester præstegaard), se *Chr. Rosenmand* i *Præstegaardsliv . . . Fjerde Samling*. Redigeret af Ernst Fr. Hansen, 1952, 200—203.
- Om *C. P. O. Christiansen's* forhold til Gr., se mindebogen: *C. P. O. Christiansen*, red. af Poul Engberg og Bent A. Koch, 1952, spec. 64 f., 77 ff., 81 ff.

- Om *H. N. Clausen* (og kirkekampen 1825 ff.) og Gr., se *Chr. Svanholm*: *H. C. Andersens ungdoms-tro*. Trondheim 1952, 21—24, 27 f., o. fl. st.
- Om Gr. og *Lorenzo Hammarsköld's* brevveksling 1821, se *Elin Ekman* i *Nord. Tidskrift* 1952, 221 f. — Forf. Torsten Ljunggren havde i sin bog »Lorenzo Hammarsköld som kritiker med særskild hänsyn till hans förhållande till Tegnér« (Stockholm 1952) kun flygtigt berørt H.s forhold til Gr., hvad Ekman bebrejder ham for og meddeler flere interessante oplysninger om Gr. og H.
- Om en vis forfattermæssig type-lighed mell. Gr. og *Johs. V. Jensen* har *Harry Andersen* nogle bemærkninger i *Edda* LII (1952), 216.
- Carl Weltzer*: Gr. og *Søren Kierkegaard*. (Skrifter udgivet af Grundtvig-Selskabet V.) 1952. (95 s., 8°).
- Anmeldtes bl. a. af flg.: *Jørgen Bukdahl* i *Dansk Udsyn* 1952, 293—295, *Søren Holm* i *Religion och Kultur* 1953, 141, *Henning Høirup* i *Aalborg Amtstidende* 7. sept. 1952 og i *Krist. Dagblad* 2. marts 1953, *H. A. Koefoed* i *Denmark A Monthly Review of Anglo-Danish Relations*, Dec. 1952, 13 f., *F. N.* (o: *Frederik Nielsen*) i *Soc.-Dem.* 17. nov. 1952, *N. Nøjgaard* i *Præsteforeningens Blad* 1952, 634, *Paul V. Rubow* i *Berl. Aftenavis* 4. okt. 1952.
- Om Gr. og S. Kierkegaard, se ogsaa *Mogens Lund* i *IV d.*
- Om Gr. og udgiveren af Gr.s Sangværk *Jens Kristian Madsen*, se *J. Futtrup* i *Jelling-Samfundet* 1952, 7—18, spec. 16 ff. (Afh. fortsættes).
- Steen Johansen*: *Kaj Munks* Gr. og den virkelige.
Aarhus Amtstidende og Horsens Folkeblad 11. juli 1952.
- Om *C. I. Scharling's* forhold til Gr., se *Villiam Grønabæk* i *Ribe Stifts Aarbog* 1952, 33, 40—46 (i afh.: *Biskop Scharlings* forfatterskab).
- Ernst Fink*: *Henrik Steffens*.
Høng Husmandsskole. *Julen* 1952, 8—16. Heri ogsaa (kortfattet) om St. og Gr.
- Markus Kristensen*: Gr.—*Tolstoy*.
Højskolebladet 1952, 223. (En sammenstilling af Gr. og T.).

d. Teologiske, filosofiske og psykologiske spørgsmaal vedr. Gr.

(Alfabetisk efter forff.)

- A. M. Bårris*: Har de grundtvigske mistet interessen for Gr.s »mageløse opdagelse«? *Krist. Dagbl.* 11. juni 1952. — Hertil *Chr. V. Prip* s. st. 17. juni 1952 (Hvori bestod Gr.s mageløse opdagelse?).
- Th. Balslev*: Et grundtvigsk bibelsyn.
Vartovbogen 1952, 40—63.
- Søren Holm* har i *Norsk teol. tidsskrift* 1952, 96 f. nogle bemærkninger om Gr. og »mythen« (i afh. »Omkring Afmythologiseringen« s. st. 85—98).
- Henning Høirup*: Gr.s tanker om kristendom og folk.
Krist. Dagblad 29. maj 1952.
- Henning Høirup*: Gr.s Gedanken über Christentum und Volk.
Gr.-Studier 1952, 72—81. — Udvidet oversættelse af forrige.
- Mogens Lund*: En dialog, der aldrig kom i stand.
Studenterkredsen 1952, 53—55 (nr. 4, sept. 1952). Om Gr.s og S. Kierkegaards kristendomssyn. — Hertil *Johannes Lauridsen* s. st. 65—69 (nr. 5, okt.-nov. 1952).
- Niels Møller*: Om nogle grundtvigske hovedtanker ud fra hans bog »Den

kristelige børnelærdom« . . . — Årsskrift for Odense Seminariums Elevforening 1952.

Regin Prenter: Ordet og Ånden. 1952. — Heri s. 32, 34 f. ogsaa kortfattet om Gr. (i afh. »Forkyndelsen og den bibelske tekst«).

e. *Litterære og filologiske behandlinger af dele af Gr.s forfatterskab bortset fra salmerne.*

(Alfabetisk efter forff.)

Gustav Albeck: Gr.s Almanak fra 1813.

Jyllandsposten 19. maj 1952.

Emil Frederiksen om Gr.s Nyaars-Morgen, se Gads danske Magasin 1952, 185 f. (i art.: Paaske-Drømmeri).

F. Elle Jensen: Gr.s Oversættelser af Sakse og Snorre i Aarhus Stift.

Aarhus Stifts Aarbøger XLV, (1952), 116—121. — Om uddelingen af restoplaget af oversættelserne i 1834, specielt i Aarhus stift.

C. M. Rosenberg: Øresundskysten i dansk digtning. I.

Fra det gamle Gilleleje 1952. Årbog XX, 41 f. — Heri meget kortfattet om digte, som Gr. skrev inspireret af forskellige ophold ved Øresundskysten.

f. *Gr.s salmer.*

1.

Om salmerne i alm.

(Alfabetisk efter forff.)

K. L. Aastrup: Høstgudstjenester og Høstsalmer.

Fyens Stiftstid. 28. sept. 1952. — Heri ogsaa om et par høstsalmer af Gr., især »Nu falmer Skoven —«.

Knud Hee Andersen: Grundtvigsk bogstavdyrkelse.

Højskolebl. 1952, 7—8. — Om Gr.-salmerne i den nye salmebog. Her til *Fr. Schrøder* s. st. 15—16 og *Fr. J. Ring* 23.

Arthur Arnholtz: Gr.s salmer og deres melodier.

Gr.-Studier 1952, 7—38. — Anmeldelse bl. a. af *Svend Aage Nielsen* i Krist. Dagbl. 14. nov. 1952 (Gr. og kirkesangen).

Uffe Hansen: Af salmesangens historie.

Menighedsbladet 1952, 30—32, 86 f., 138—140 (ikke om Gr.), 210—213 (om Gr.s oversættelser af græske salmer), 307—309 (bl. a. om Gr.s overs. af latinske salmer), 471—474 (bl. a. om Gr.s dagvise).

Niels Petersen: Gr. i den nye Salmebog.

Jyllandsposten 15. jan. 1952.

Harald Vilstrup: Den danske Salmebog.

Gads danske Magasin 1952, 187—208. Heri ogsaa om Gr., spec. 205 ff.

2.

Enkelte salmer.

(Alfabetisk efter hver salmes førstelinie.)

A. F. Schmidt: »Dejlig er den Himmel blaa«.

Vejle Amts Folkeblad. Juletillæg 18. dec. 1952. — Popularisering af samme forf.s afh. i Danske Studier 1944, 91 ff.

Det er saa yndigt at følges ad. Af Apoteker *Arnold Hansen*, Kolding. —

Kolding 1952. (4 s., 8°). — Indeholder s. 2—4 et kort omrids af salmens ydre historie.

Uffe Hansen: En gammel Salmes Historie. — In dulci jubilo.

Kalundborg Folkeblad 23. dec. 1952. (Om »En sød og liflig Klang«).

Chr. N. Brodersen: I al sin Glans nu straalers Solen —.

Vendsyssel Tidende 30. maj 1952.

»Nu falmer Skoven trindt om Land«, se ovenfor K. L. Aastrup i *IV f. 1*.

Chr. N. Brodersen: Vær velkommen, Herrens år —.

Vendsyssel Tidende 11. jan. 1952.

g.—j. *Gr. og England; Gr. som politiker; Gr. og Sønderjylland; Gr. og Vartov.*

H. P. Hansen: Gr. som Politiker.

Vendsyssel Tidende 22. aug. 1952. — Om Gr. som rigsdagsmand.

k. *Gr. og det folkelige.*

Georg Moltved: Opgør med myten om Gr.s folkelighed.

Politiken 7. maj 1952.

Hertil en række indlæg, alle i 1952: *Steen Johansen* i Politiken 15. maj, *Helge Skovmand* i Højskolebl. 16. maj, *Kaj Thaning* i Politiken 29. maj (Gr. set med blindt øje), *Georg Moltved* i Politiken 7. juni (Gr. til revision), *Kaj Thaning* i Politiken 14. juni (Gr. endnu en gang), *Ivar Munk* i Højskolebl. 13. juli (Manglende respekt for ord og kendsgerninger. Kommunistisk vrængbillede af Gr.), *Ivar Munk* i Fyns Venstreblad 30. juli (Gr. og det folkelige fællesskab), *Steen Johansen* i Aalborg Amtstidende 7. sept. (Gr.s folkelighed kan ikke drages i tvivl), *Karl Rasmussen* i Sorø Amtstidende 27. nov. 1952 (Mytekritik og mytedigtning).

l. *Gr.s skoletanker, Gr. og højskolen, Norden. (Udvalg).*

(Alfabetisk efter forff.)

Sune Andresen: Nogle ord om højskolens grundsyn.

Engelsholm Højskole. Aarsskrift 1952, 14—17.

J. Th. Arnfred: Den videnskabelige og den folkelige højskole.

Dansk Udsyn 1952, 1—8.

J. Th. Arnfred: Sorø og Askov.

Askov Lærlinge 1952, 1—10.

Holger Brøndsted: R. f. P. Brev til en Højskolemand.

Tidehverv 1952, 22—24.

Johs. Jensen: Grundtvigsk Friskole 1852—1952. (117 s., 8°).

Anmeldt af *Sigurd Brøndsted* i Højskolebl. 1952, 195—197.

Jes K. Jessen: Lidt om Gr.s og Kolds syn paa børns undervisning. — Højskolebl. 1952, 325—327.

Oluf Lauth: Friskole i hundrede aar.

Ollerup Folkehøjskoles Aarsskrift 1952, 13—17.

Johannes Novrup: Erasmus og Jacob. Omkring Folkehøjskolen. 1952.

(122 s., 8°.)

Arne Brandt Pedersen: Højskolen i Soer.

Højskolebl. 1952, 351—353.

Fr. *Skrubbeltrang*: The Danish folk high schools. (Danish information handbooks.) 2. ed. Revised by Roar Skovmand. Det danske selskab. 1952. (88 s., 8°.)

Scandinavian Adult Education. . . . Editor in Chief: Ragnar Lund. . . . Second Edition, 1952. [First ed. 1949.] Printed in Denmark. [Det danske Forlag.] (297 s., 8°.) — Heri om Gr. og de gr.-ske højskoler 13—42, 72—80.

En antikel om (nedrivningen af) *Marielyst højskole's* gamle bygning i Kbh., hvori Gr. aabnede sin højskole 1856, se Politiken 16. dec. 1952.

m. *Gr. og det menneskelige, det sociale.*

n. *Grundtvigianismen (som kirkelig retning).*

(Alfabetisk efter forff.)

J. *Fog*: Tidehverv eller Grundtvig?

Menighedsbladet 1952, 459—462.

Interview m. *Carl Hermansen* i Nationaltid. 10. febr. 1952. Heri udtalelser om grundtvigianismen idag.

P. G. *Lindhardt*: Har de kirkelige Retninger overlevet sig selv? Nationaltidende 9. og 16. marts 1952. — Gav stødet til flere indlæg, hvoraf skal nævnes *Lund-Sørensens*, se næstfølgende.

A. *Lund-Sørensen*: Har de kirkelige Retninger overlevet sig selv? — Nationaltidende 20. april 1952. — Hertil *Anker Jensen* i Menighedsbladet 1952, 23 f.

Grundtvigianismen. — Artikel af E. M., o: *Einar Molland*, i *Nordisk teologisk Leksikon* for Kirke og Skole I [1952], sp. 1130—39.

Holger Schrøder: De to grundtvigske hovedretninger.

Menighedsbladet 1952, 346—348.

Grundtvigianismen i Norge bør nu nævnes jævnsidigt med pietismen. Interview med provst dr. theol. *Anders Skrondal* i Krist. Dagbl. 19. juli 1952.

Johs. Knudsen: Gr. og Amerika.

Vartovbogen 1952, 80—87. Om grundtvigianismen i U. S. A. — Se ogsaa en udtalelse af J. K. i Højskolebl. 1952, 237 og interview m. J. K. i Sorø Amtstidende 1. maj 1952.

o. *Gr. og missionen.*

p. *Grundtvigianere.*

En Grundtvigianers Indtryk af en Visitats af Biskop Martensen 1869. Ved *Bjørn Kornerup*. — Kirkehist. Samlinger 7. rk., I, 468—472 (hefte 2, 1952). — Offentliggørelse af et brev af *August Ludvig Schrøder (Skrøder)* 1869; med kommentarer.

q. Grundtvig-Selskabet og dets publikationer.

Gr.-Selskabet har i 1952 udsendt flg. skrifter:

Grundtvig-Studier 1952. Under redaktion af *Henning Høirup*. (108 s.)

Anmeldt bl. a. af flg.: *Poul Engberg* i Højskolebl. 1953, 81, S. H. (o: *Søren Holm*) i Bogens Verden 1952, 460, F. N. (o: *Frederik Nielsen*) i Soc.-Dem. 17. nov. 1952, *Svend Aage Nielsen* i Krist. Dagbl. 14. nov. 1952, N. J. R. (o: *Rald*) i Præsteforeningens Blad 1952, 741.

I Gr.-Selskabets serie »Skrifter udgivet af Grundtvig-Selskabet« er i 1952 udsendt:

Bd. V: *Carl Weltzer*: Grundtvig og Søren Kierkegaard. — Anmeldelser, se her foran under IV c.

Om Gr.-Selskabets stiftelse i 1947 har stiftsprovst dr. theol. *Villiam Grønbæk* fortalt i Ribe Stifts Aarbog 1952, 44—46 (i afh.: Biskop Scharlings forfatterskab).

*Tilføjelser til oversigten over Gr.-litteratur 1951
i Gr.-Studier 1953, 118—125.*

Ad IV a—b: Carl E. Jørgensen: Århus katedralskoles historie. IV. 1752—1805. Aarhus Stifts Aarbøger XLIV, 1951, 51—64. Her s. 60 om Gr. som elev i skolen 1798—1800 (kortfattet).

Ad IV d: Niels Bundgaard: Dr. Christian Kalkars Betydning for dansk Kirkeliv etc. 1951. Heri berøres Gr. flere steder, f. eks. 88 ff., 90 ff. (ritualstriden), 97 ff., 130, 208 (kirkemøder). — *Villiam Grønbæk*: Psykologiske tanker og teorier hos Gr., 1951. Ogsaa anmeldt af F. N. (o: *Frederik Nielsen*) i Soc.-Dem. 29. jan. 1952. — *Holger Kjær*: Menneskesyn og Kultursyn, 1951, ogsaa anmeldt af *Kåre Eide* i Kirke og kultur 1952, 190 f.

Ad IV e: Den omtalte amerikanske disputats af *Ernest D. Nielsen* findes nu i fotokopi i Gr.-biblioteket i Vartov.

Ad IV f: Anden del (1951) af *Uffe Hansen*: Gr.s Salmedigtning, ogsaa anmeldt af J. B. (o: *Johs. Blauenfeldt*) i Bogens Verden 1952, 189 og af F. N. (o: *Frederik Nielsen*) i Soc.-Dem. 29. jan. 1952.

Ad IV n—p: P. G. Lindhardt: Vækkelser og kirk. retninger etc., 1951, ogsaa anmeldt af *Johs. Pedersen* i Dansk teol. Tidsskrift 1952, 177—182. — Til L.s bog slutter sig ogsaa *P. P. Sveistrup*: Grundtvigianismen og den økonomiske udvikling. Menighedsbladet 1952, 14.

Ad IV q: Gr.-Studier 1951 ogsaa anmeldt af F. N. (o: *Frederik Nielsen*) i Soc.-Dem. 29. jan. 1952.